

ONDERZOEK

Tandheelkunde bij honden en katten

Resultaten van een enquête

Samenvatting. Om enig inzicht te krijgen in het voorkomen van tandheelkundige aandoeningen bij honden en katten en verrichte tandheelkundige behandelingen werd een enquête onder dierenartspraktijken voor gezelschapsdieren in Nederland uitgevoerd. 70% van de dierenartsen antwoordde de mond van honden en katten routinematig te onderzoeken tijdens de boostervaccinatie. Zowel bij honden als katten werden parodontale aandoeningen als meest voorkomend tandheelkundig probleem genoemd. Gebitsreiniging en extracties werden nagenoeg door alle dierenartsen uitgevoerd. Wanneer een tandheelkundige behandeling niet door de dierenarts zelf kon worden uitgevoerd, werd door 50% van hen de hulp van een tandarts ingeroepen. In overige gevallen werden de 'patiënten' verwezen naar een andere dierenarts of naar de Universiteitskliniek te Utrecht.

DE MEIJER LM, TRUIN GJ, VAN FOREEST AW, PLASSCHAERT AJM. Tandheelkunde bij honden en katten. Resultaten van een enquête. Ned Tijdschr Tandheelkd 1991; 98: 455-6.

L.M. de Meijer, studente tandheelkunde
G.J. Truin, tandarts¹
A.W. van Foreest, dierenarts²
A.J.M. Plasschaert, tandarts¹

Uit de ¹vakgroep Cariologie en Endodontologie, faculteit der Geneeskunde en Tandheelkunde van de Katholieke Universiteit te Nijmegen en de ²vakgroep Geneeskunde van Gezelschapsdieren, faculteit Diergeneeskunde van de rijksuniversiteit te Utrecht.

Trefwoorden: Veterinaire tandheelkunde

Datum van acceptatie: 8 maart 1991.

Adres: Mw. L.M. de Meijer, Philips van Leydenlaan 25, 6500 HB Nijmegen.

1 Inleiding

De veterinaire tandheelkunde is een aantrekkelijk nieuwe discipline binnen de diergeneeskunde. Er is een toenemende belangstelling voor dit vakgebied zowel van de zijde van de dierenartsen als van de tandartsen. Dit blijkt onder andere uit het toenemende aantal Engelstalige publicaties over dit onderwerp.

Om enig inzicht over veterinaire tandheelkunde bij gezelschapsdieren in Nederland te krijgen werd een enquête onder dierenartsen uitgevoerd. Dit was in het kader van het onderwijs 'Wetenschappelijke scholing voor studenten tandheelkunde aan de faculteit der Geneeskunde en Tandheelkunde te Nijmegen', in samenwerking met de faculteit Diergeneeskunde, de vakgroep Geneeskunde van Gezelschapsdieren te Utrecht.

2 Materiaal en methode

Na bestudering van de literatuur werd een enquête bestaande uit 18 vragen opgesteld. De enquête richtte zich op vragen over veterinaire tandheelkunde bij katten en honden. Op basis van de beschikbare gegevens was het niet mogelijk een representatieve steekproef uit dierenartspraktijken voor gezelschapsdieren en gemengde praktijken te trekken. Besloten werd daarom de enquêtering te beperken tot dierenartspraktijken voor gezelschapsdieren (n = 386). Alle praktijken werden in juni 1990 benaderd. In het totaal werden 196 enquêteformulieren weer ontvangen. Er waren 14 formulieren niet ingevuld om reden van pensionering, geen behandeling van gezelschapsdieren of andere redenen. Van de dierenartsen die hebben gereageerd was 13% voor 1970 afgestudeerd, 45% tussen 1970 en 1980 en 42% na 1980.

Tabel II. Percentage dierenartsen (%) naar het gemiddelde aantal honden en katten per week (aantal) waarvoor zij werden geconsulteerd.

Aantal	Honden	Katten
< 20	4	13
20-40	19	24
> 40	77	63

3 Resultaten

Het routinematig onderzoeken van de mondholte van honden en katten gebeurt door ongeveer 70% van de dierenartsen tijdens de boostervaccinatie (tab. I). 77% van de dierenartsen antwoordde gemiddeld meer dan 40 honden per week op het spreekuur te zien; 63% zag meer

Tabel I. Percentage dierenartsen dat antwoordde de mond en het gebit van honden en katten tijdens de boostervaccinatie te onderzoeken.

	Honden	Katten
Ja, altijd	73	67
Ja, incidenteel	21	22
Neen	6	11

dan 40 katten per week (tab. II). Bij deze consultaties antwoordde ongeveer 80% van de dierenartsen gemiddeld bij 0-19 dieren per week tandheelkundige problemen aan te treffen. Welke tandheelkundige problemen bij honden en katten werden gediagnostiseerd, is vermeld in tabel III. Op de vraag welke tandheelkundige proble-

Afb. 1. Kroon op gefractureerde en endodontisch behandelde ondercuspidaat bij een politiehond. (Met dank aan J. Roeters, vakgr. Cariologie en Endodontologie KUN).

Tabel III. Percentage dierenartsen dat antwoordde onderstaande tandheelkundige problemen bij honden en katten regelmatig aan te treffen (meerdere antwoorden mogelijk).

Honden (Tandh. probleem)		Katten (Tandh. probleem)	
1. Parodontium	97	1. Parodontium	81
2. Afgebroken elementen	72	2. Stomatitis (eerste keer)	84
3. Afwijkende tandstand/ persisterende melkelementen	91	3. Stomatitis (recidief)	67
4. Slijtage van gebitselementen	73	4. Afwijkende tandstand/ persisterende melkelementen	25
5. Cariës	53	5. Slijtage van gebitselementen	32
		6. Cariës	36
		7. Tandhalslaesies	56

men genoemd in tabel III het frequentst werden aangetroffen, werden zowel bij honden als katten parodontale problemen genoemd.

Welke tandheelkundige behandelingen door dierenartsen werden verricht, staat vermeld in tabel IV. Bijna alle dierenartsen voeren gebitsreiniging en extracties uit. Restauratieve behandeling van cariës en gefractureerde gebitselementen wordt slechts door 10-15% uitgevoerd (afb. 1). Respectievelijk 14 en 9% van de dierenartsen antwoordde endodontie en orthodontie in de praktijk te doen. Kan de behandeling niet alleen door de dierenarts zelf worden verricht dan wordt deze door 50% in samenwerking met een tandarts uitgevoerd; 20% verwijst in zo'n situatie naar een dierenarts-deskundige en 20% naar de Universiteitskliniek voor Gezelschapsdieren te Utrecht. Bij 10% heeft zich een dergelijke situatie nog niet voorgedaan.

Op de vraag of de laatste jaren een toeneming van tandheelkundige problemen bij honden en katten was te constateren, antwoordde 32% van de dierenartsen bevestigend; 52% met 'neen' terwijl 16% hierop geen antwoord gaf.

4 Discussie

De respons op de enquête was matig. Slechts 50% van de verzonden enquêtes werd, ondanks het verzenden van een herinnering, geretourneerd. Verwacht mag worden dat hierdoor selectiviteit is opgetreden zodat de gepresenteerde resultaten niet als representatief voor dierenartsen van gezelschapsdieren mag worden beschouwd. De resultaten moeten gezien worden als een eerste indicatie over tandheelkundige aandoeningen bij honden en katten zoals waargenomen in dierenartspraktijken voor gezelschapsdieren en de in deze praktijken verrichte tandheelkundige behandelingen.

De resultaten over het frequent voorkomen van parodontale problemen bij honden en katten komen overeen met gegevens uit het buitenland. Volgens buitenlandse gegevens worden bij 85% van de honden en katten parodontale problemen zoals pocketvorming en recessies aangetroffen.¹⁻⁵ Tandcariës wordt bij honden en

katten veel minder waargenomen.^{1 6 7} De aangetroffen gevallen van tandcariës bij honden wordt voornamelijk waargenomen in het occlusale vlak van de eerste molaar in de bovenkaak. Bij katten worden met name cervicale laesies gezien.⁷⁻⁹

Tandheelkundige behandeling van honden en katten is bij wet het primaat van de dierenartsen. Aan tandartsen is het niet toegestaan tandheelkundige behandelingen bij dieren uit te voeren; ook niet onder toezicht van een dierenarts. Interessant in dit verband is het gegeven dat, indien een tandheelkundige behandeling niet alleen door de dierenarts kan worden uitgevoerd, 50% antwoordde de hulp van een tandarts in te roepen. Een mogelijke reden hiervoor

Tabel IV. Percentage dierenartsen dat antwoordde onderstaande tandheelkundige behandelingen bij honden of katten uit te voeren (meerdere antwoorden mogelijk).

Behandeling	
Gebitsreiniging	98
Extracties	97
Verwijdering van cariës en herstel	10
Herstellen van gefractureerde gebitselementen	15
Endodontie	14
Orthodontie	9

is dat de dierenarts, die is afgestudeerd voor 1985, tijdens zijn opleiding vrij weinig tandheelkundige scholing heeft ontvangen. Sinds 1985 zijn 'basis' tandheelkundige behandelingen zoals extractie van gebitselementen en gebitsreiniging, in het curriculum opgenomen. Uitbreiding van de tandheelkundige scholing van studenten diegeneeskunde en specifieke (na-)scholing van dierenartsen die zich (willen) toeleggen op tandheelkundige problemen bij en tandheelkundige behandeling van dieren is dan ook gewenst.^{7 10-12} Zolang dit niet in de opleiding of in de vorm van PAOD-onderwijs wordt gerealiseerd, is samenwerking tussen dierenartsen en tandarts het beste alternatief.

Summary

VETERINARY DENTISTRY IN DOGS AND CATS; RESULTS OF A POSTAL INQUIRY IN THE NETHERLANDS

Key words: Veterinary dentistry

In order to get insight in the prevalence of dental diseases in dogs and cats and dental treatments, a postal survey amongst veterinarians in the Netherlands was carried out. 70% of the veterinarians answered to practice routine oral examinations of dogs and cats. Of dental diseases observed in dogs and cats periodontal diseases were most often mentioned. Dental treatments as calculus removal and extractions were performed by nearly all veterinarians. 50% of the veterinarians asked for assistance of a dentist in case a dental treatment could not be performed by themselves.

Literatuur

- BEARD GB, MC DONALD BEARD D. Geriatric dentistry. *Small Animal Practice* 1989; 19: 49-79.
- BIENIK KW, KUPPER H. Zur Aetiologie und Therapie der Parodontopathien beim Kleintier - unter besonderer Berücksichtigung von parodontale Implantaten. *Der Praktische Tierarzt* 1988; 69: 11-4.
- DORN AS. Dentistry in the geriatric dog. *The veterinary clinics of North America. Small Animal Practice* 1981; 11: 689-91.
- GOLDEN AL, STOLLER N, HARVEY CE. A survey of oral and dental diseases in dogs anaesthetized at a veterinary hospital. *J Amer Anim Hospital Ass* 1982; 18: 891-9.
- HOLMSTROM SE. Periodontal disease. *Comp Contin Educ Pract Vet* 1989; 11: 1485-93.
- EISENMENGER E, KETZER K. *Veterinary dentistry*. Lea & Febiger, Philadelphia 1985.
- VAN FOREEST AW. Preventieve tandheelkunde bij de pup. Syllabus PAO-D. Vakgroep Geneeskunde voor Gezelschapsdieren, Utrecht 1986.
- FROST P. *The veterinary clinics of North America. Small animal practice- dentistry*. Saunders, Philadelphia, London 1986.
- ROSS DL. The oral cavity. In: Kirk RW (ed): *Current Therapy VI*. Saunders, Philadelphia 1977.
- VAN FOREEST AW. Mondhygiënische maatregelen bij honden. *Animalis Familiaris* 1988; 3: 8-14.
- VAN FOREEST AW. Het extraheren van blijvende gebitselementen. Syllabus PAO-D. Vakgroep Geneeskunde voor Gezelschapsdieren, Utrecht 1988.
- VAN FOREEST AW. Gebitsproblemen bij de hond. Syllabus PAO-D. Vakgroep Geneeskunde voor Gezelschapsdieren, Utrecht 1989.